

Spør du en fysiker, får du kanskje et svar som henviser til overflatestruktur og hvordan lys med forskjellige bølgelengder reflekteres. Spør du en biolog, får du kanskje en historie om adaptasjon og hvordan rødfargen tiltrekker insektarter som er nødvendige for pollinering. Spør du en historiker eller antropolog, får du svar som henviser til kulturelle normer eller historiske betingelser.

Alle forklaringene er rimelige forklaringer på hvorfor blomstene er røde, og alle kan være korrekte samtidig. Hvilken som er mest tilfredsstillende, avhenger av konteksten og hva du egentlig var interessert i å finne ut.

Et tradisjonelt spørsmål i vitenskapsfilosofien er hvordan slike forskjellige forklaringer i forskjellige disipliner er relatert til hverandre. Tesen om **enhetsvitenskap** forstås gjerne som tanken at det må være mulig å «forbinde» de forskjellige forklaringene i forskjellige disipliner med hverandre på en prinsipiell måte.

Én ide er at resultatene man kommer frem til i forskjellige vitenskapsdisipliner, må kunne reduseres til hverandre (Carnap, 1934). At noe (X) er **reduserbart** til noe annet (Y), betyr (her) at *alle sannheter om X kan uttømmende oversettes til et språk som kun snakker om Y*. Dersom man sier at mentale tilstander som håp og oppfatninger kan reduseres til nevrobiologi, betyr det at alt som er sant om håp og oppfatninger, kan fullstendig uttrykkes i et nevrobiologisk vokabular, et som kun snakker om nevroner og synapser. For eksempel inneholder ikke fysikkens vokabular ordet «bord», men det er kanskje naturlig å tenke seg at alle sannheter om

bord – i hvert fall dets fysiske karakter – kan oversettes til et fullstendig fysisk vokabular (atomer, strukturer, lover).

Tesen om enhetsvitenskap: Synet at forskjellige vitenskapers forklaringer og teorier kan «forbindes» med hverandre, f.eks. gjennom at vitenskapelige resultater i prinsippet kan *reduseres* til beskrivelser i en annen disiplin.

Reduksjonisme: At (sanne) påstander om (X), for eksempel håp og ønsker, kan oversettes til et språk som kun snakker om (Y), for eksempel hjernetilstander.

Men er det rimelig å anta at forklaringer fra forskjellige disipliner kan reduseres på denne måten, at man i virkeligheten kun snakker om (for eksempel) mikrofysiske partikler og prinsippene som styrer dem? En bekymring er at dersom vi oversetter alt til fysikkens vokabular, risikerer vi også å *miste det vi er interesserte i*. I seksjon 5.2 var vi inne på noen åpenbare barrierer for å redusere vitenskaper til hverandre: Samfunns- og humanvitenskapene arbeider ikke bare med formålsforklaringer, men med menneskelige handlinger, roller og grupper som er knyttet til nettverk av normer og verdier. Spør du hvorfor flere i dag kanskje sympatiserer med anti-demokratiske bevegelser enn tidligere, kunne man kanskje fortalt en historie om endringer i nivåer av monoaminer i hjernen i møtet med anti-demokratisk propaganda, og den historien er kanskje ikke *gal*, men tilbyr neppe den typen forklaring vi ofte er ute etter.

Merk at reduksjonisme her er en tese om språk, og ikke primært om hva som finnes. Den handler om at vi kan oversette sannheter «på ett nivå» til vokabularet som brukes på et annet. Det er fullt mulig å hevde at det ikke finnes noe annet enn fysiske prosesser i verden, og likevel ikke akseptere ideen om at alle sannheter om håp og